

Pfv.II.20.769/2010/7.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az alperes ellen házasság felbontása és járulékai iránt a Nyíregyházi Városi Bíróságon 33.P.21.928/2007. számon megindított és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2.Pf.21.491/2009/5. számú ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős határozat ellen az alperes részéről 65. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. február 1. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Feljogosítja az alperest 71.328 (hetvenegyezer-háromszázhuszonnyolc) forint sürgősen lerótt felülvizsgálati eljárási illeték visszaigénylésére.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek 1987. május 2-án kötöttek házasságot, melyből 1989. április 1-jén Á., 1991. május 29-én N. és 1996. március 26-án B. utónevű gyermekeik születtek. Utolsó közös lakásuk a T.i, D. utca 2. szám alatti családi házas, tetőtér-beépítéses ingatlan volt, melynek 1/2-1/2 arányban tulajdonosai.

A házastársak kapcsolata 2006-ban fokozatosan megromlott. Ebben az időszakban ugyanis az alperes nyugdíjba vonult és - az elsőfokú bíróság megállapítása szerint - ettől kezdődően már napi szinten fogyasztott alkoholt, ittas állapotban pedig családjával, gyermekeivel szemben kötekedővé vált. Előfordult, hogy az alperes a késő esti, hajnali órákban kiabált és a gyermekek emiatt kialvatlanul, fáradtan mentek iskolába. Az alperes időszakonként a házastársával és a lányaival szemben trágár kifejezéseket is használt. Megtörtént, hogy a ház felrobbantásával, az ágy felgyújtásával fenyegetőzött.

Az alperes magatartása miatt - a felperes kérésére - két alkalommal rendőri intézkedésre is sor került. Az alperes mindkét esetben ittas volt.

Ilyen előzmények után szűnt meg a felek életközössége, azzal, hogy 2006. november 27-én a felperes a gyermekekkel együtt a közös

lakásból elköltözött. A költözést közvetlenül az előzte meg, hogy a felperes előadása szerint a lakásukon az alperes bántalmazta, a haját cibálta, majd a munkahelyén is zaklatta őt, ahonnan csak rendőri felszólításra távozott.

Az életközösség megszűnése óta a gyermekek a felperes gondozásában élnek. Édesapjukkal - ha rendszertelenül is - kapcsolatot tartanak. Az alperest együtt látogatták meg Mindenszentekkor, meghívták Á. ballagására, illetve születésnapján felköszöntették. Az alperes a B. utónevű gyermekét néhány alkalommal magával vitte kapcsolattartás céljából.

A felperes havi nettó jövedelme 111.535 forint. Emellett egy butikban is dolgozik havonta néhány alkalommal, amiért esetként 2.200 forint munkabérben részesül. Albérletben lakik gyermekeivel, melynek havi díja 30.000 forint. A lakásrezsi 15.000 forint. A különköltözés óta ő fizeti a közös ingatlan havi 2.200 forintos biztosítási díját, emellett Á. és N. javára havonta lakástakarékpénztári befizetést is teljesít.

Á. a Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Karának nappali tagozatos hallgatója. A kollégiumi díja havi 17.000 forint. Az egyetemtől havi 23.800 forint szociális támogatásban részesül.

Az elsőfokú eljárás időszakában N. gimnáziumi tanuló volt, B. pedig általános iskolába járt.

Az alperes nyugellátásának összege 2007-ben 178.019 forint, 2008-ban 191.000, 2009-ben pedig 201.715 forint volt. 2007. decembere és 2008. augusztusa között emellett napi 4 órában munkát vállalt, havi 34.000 forint keresettel. Az alperes a közös tulajdonú ingatlanban él és fizeti annak rezsiköltségét, ami havonta mintegy 20.000 forint, a gázdíj a téli hónapokban 45.000 forint. Az alperes fizeti B. számára a havi 2.200-2.500 forintos lakástakarékpénztári megtakarítást. Az életközösség megszűnése óta az alperes a gyermekek tartásához különböző összegekkel járult hozzá, 2007. júniusa és 2009. májusa között összesen 1.060.000 forint gyermektartásdíjat teljesített.

A felperes keresetében kérte a házasság felbontását, a két kiskorú gyermek nála történő elhelyezését, a kapcsolattartás szabályozását, 2006. november 1-től tartásdíjat a két kiskorú gyermek javára az alperes havi jövedelme 20-20%-a, de legalább 36.000-36.000 forint erejéig, a nagykorú Á. utónevű gyermek után pedig az alperes jövedelme 10%-át, de legalább havi 18.000 forintot igényelt. Kérte továbbá a közös vagyoni ingóságok megosztását és a T.i ingatlan kizárólagos használatát azzal, hogy a bíróság 2006. november 27-től kötelezze az alperest havi 25.000 forint többlethasználati díj megfizetésére.

Az alperes elsődlegesen a kereset elutasítását kérte, mivel álláspontja szerint a házastársi kapcsolat véglegesen még nem romlott meg, másodlagosan, a házasság felbontása esetére nem ellenezte a N. utónevű gyermek felperesnél történő elhelyezését, viszontkeresettel kérte ugyanakkor, hogy Brigittát a bíróság nála helyezze el. Arra az esetre, ha a bíróság Brigittát is a felperesnél helyezné el, gyermekenként havi 20.000 forint tartásdíj megfizetését vállalta. Az Á. utónevű gyermek vonatkozásában a tartásdíj megállapítására irányuló kereseti kérelem elutasítását kérte érdemtelenségre hivatkozva, mivel nagykorú lánya a szülők életközösségének megszűnése után egy évig nem volt hajlandó találkozni vele. Amikor az albérletben felkereste, Á. elküldte őt. Kérte továbbá a közös lakás kizárólagos, másodlagosan pedig osztott használatát. Amennyiben a felperest jogosítaná fel a bíróság az ingatlan kizárólagos használatára, 3.180.000 forint lakáshasználati jog ellenértékére tartott igényt. A többlethasználati díjra vonatkozó felperesi kereseti kérelem elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperes az ingatlanból önként költözött el. Maga is kérte a közös vagyoni ingóságok megosztását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek házasságát felbontotta. A N. és a B. utónevű gyermekeket a felperesnél helyezte el. Szabályozta az apa és a gyermekek közötti kapcsolattartást. Kötelezte az alperest, hogy fizesse meg a két kiskorú gyermeke tartására 2006. december 1-jétől a havi nyugellátása 20-20%-át, de legalább 35.600-35.600 forintot, 2008. január 1-től az alapösszeg 36.000-36.000 forintra emelkedik. Kötelezte továbbá az alperest, hogy az Á. utónevű nagykorú gyermeke tartására 2006. december 1-től fizesse meg havonta a nyugdíja 10%-át, de legalább 17.800 forintot, 2007. április 1-től pedig havi 15.000 forint tartásdíjat. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperesnek 2006. december 1. és 2009. április 30. között összesen 1.463.800 forint tartásdíj-hátraléka keletkezett. A közös vagyoni ingóságokat a peres felek között természetben megosztotta. A T., D. utca 2. szám alatti ingatlan kizárólagos használatára a felperest jogosította fel. Kötelezte az alperest, hogy 2006. december 1-től a lakás felperes részére történő birtokbaadásáig fizessen meg havi 25.000 forint többlethasználati díjat. Megállapította, hogy az alperesnek 2006. december 1. és 2009. április 30. között 725.000 forint többlethasználati díjhátraléka keletkezett. Kötelezte a felperest, hogy a hátralékos tartásdíj, lakáshasználati díj, az alperesnél lévő ingó értéktöbblet, valamint az alperes megtérítési igényének beszámításával fizessen meg az alperes részére 30 nap 1.173.599 forint lakáshasználati jog ellenértékét. Ezt meghaladóan a felperes keresetét és az alperes viszontkeresetét elutasította.

A bizonyítási eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek házassága elsősorban az alperes

italozó, családjával szemben kötekedő, agresszív magatartása miatt romlott meg.

Miután a kiskorú gyermekek kötődése egyértelműen a felpereshez erősebb, aki róluk megfelelően gondoskodik, a két, egymáshoz erősen kötődő kislányt a felperesnél helyezte el. A perben kirendelt pszichológus szakértő is azt állapította meg aggálytalan szakvéleményében, hogy a gyermekek kapcsolata az apjukkal ambivalens, konfliktusos, mely elsősorban az apai magatartásnak tudható be, aki a kapcsolattartások során is gyakran veszekszik lányaival.

Az alperes által fizetendő gyermektartásdíjat az elsőfokú bíróság a felek jövedelmi, vagyoni viszonyai, illetve a gyermekek felperes által előadott, az alperes részéről kétségbe vont szükséglete alapján határozta meg, figyelemmel az alperes nyugellátásának összegére, annak 50%-a erejéig.

Az Á. utónevű nagykorú gyermek tekintetében a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a tartásra rászorul, az alperest pedig, hogy nagykorú gyermeke arra érdemtelené vált. A perben bizonyítást nyert, hogy a felperes és gyermekei elköltözését megelőző időszakban az alperes nem csak feleségével, hanem lányaival is kötekedett, különösen Ágotával, annak fiúbarátja miatt. Emiatt több veszekedés volt az alperes és a gyermekek között, és az apa a lányával szemben is trágár szavakat használt. Ettől függetlenül Á. csak egy ideig zárkózott el a kapcsolattartástól, a gyermekek több alkalommal együtt keresték fel az alperest az ünnepnapok, születésnap, névnap alkalmából és felköszöntötték őt, Á. ballagására is meghívást kapott az alperes és időnként külön alkalom hiányában is felkeresi Á. az édesapját. Az a körülmény, hogy az elköltözéskori feszült időszakban - ami alapvetően az alperes magatartására vezethető vissza - Á. nem kereste az apja társaságát, nem szolgál alapul az érdemtelenység megállapításához. Á. elsőfokú, életpályára előkészítő tanulmányokat folytat. A számára járó 15.000 forint tartásdíjat az elsőfokú bíróság igazolt bevételei és kiadásai alapján határozta meg, figyelemmel az alperes teljesítőképességére.

Noha a peres felek közös tulajdonú ingatlana a megosztott használatra elvben alkalmas, a földszinti rész hasznos alapterülete 90,54 m², a tetőtéré pedig 83,84 m², azonban az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alperesnek az életközösség megszűnését megelőző, családjával szembeni agresszív, kötekedő, durva magatartása, az ebből eredő konfliktusok - melyek teljesen a különköltözést követően sem szűntek meg - a lakást szubjektíve oszthatatlanná teszik, ezért a lakás kizárólagos használatára a felperest jogosította fel.

Az alperes lakáshasználati jog ellenértékére vonatkozó viszontkeresete alapján az elsőfokú bíróság a Csjt. 31/B-C. §-ai alapján 3.180.000 forint megfizetésére kötelezte a felperest, figyelemmel az igazságügyi szakértő által megállapított 19.140.000 forintos beköltözhető és 9.600.000 forintos lakott forgalmi értékre, illetve arra, hogy a felperesnél elhelyezett két kiskorú gyermek lakhatását a felperesnek kell biztosítania.

Alaposnak találta az elsőfokú bíróság a felperes többlethasználati díj iránti kereseti kérelmét is, figyelemmel a Ptk. 99. és 141. §-ára, tekintettel arra, hogy a bennmaradó házastárs összeférhetetlen magatartása tette lehetetlenné a közös használatot, a felperes a lakáshasználati jogával nem önként hagyott fel, a lakásban maradása a kiskorú gyermekek érdekét súlyosan veszélyeztette volna. Az igazságügyi szakértő szerint a teljes ingatlan használati díja az életközösség megszűnésekor havi 80.000 forint volt, erre figyelemmel az elsőfokú bíróság úgy ítélte, hogy a felperes által igényelt 25.000 forint többlethasználati díj nem eltúlzott mértékű.

A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a T., D. utca 2. szám alatti lakás használatát a felek között - ítélete rendelkező része szerint - megosztotta. Miután az osztott használatra figyelemmel az alperes a lakáshasználati joga ellenértékére nem tarthat igényt, mellőzte a felperesnek az alperes javára 1.173.599 forint megfizetésére kötelezését és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 30 nap alatt 2.057.600 forintot. Az alperes által a felperesnek fizetendő elsőfokú perköltséget 50.000 forintra leszállította.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a kiskorú gyermekek elhelyezéséről és a fizetendő gyermektartásdíj mértékéről a jogszabályoknak megfelelő, a gyermekek szükségleteihez és az alperes teljesítőképességéhez igazodó döntést hozott.

Helyesen jutott arra a következtetésre is, hogy az Á. utónevű nagykorú gyermek a kiegészítő tartásdíjra rászorul és arra nem érdemtelen. Az alperesnek az állítólagos érdemtelenségre vonatkozó hivatkozását az általa a peres iratokhoz csatolt feljegyzései és részben az elsőfokú eljárásban tett perbeli nyilatkozatai is cáfolják.

Alapos volt ugyanakkor az alperes fellebbezése a lakáshasználatra vonatkozóan. A Csjt. 31/B. § (1) bekezdése értelmében a házastársak közös tulajdonában lévő lakás használata rendezésének elsődleges módja a használat megosztása. A perbeli ingatlan a megosztott használatra objektív szempontból alkalmas, és nem nyert bizonyítást a szubjektív oszthatatlanság. Kétségtelen, hogy az alperes a

házasság felbontására okot adó, italozó magatartást tanúsított az életközösség megszűnése előtti fél évben, ami vitákhoz, veszekedésekhez vezetett. Egyetlen tettelegességre vonatkozóan merült fel adat, amikor a felek Á. utónevű lányának vallomása szerint a szülei között lezajlott dulakodás közepette az alperes „rálépett a felperes lábára”. Ez azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem valósít meg olyan „többlet-tényállást”, ami a kétszintes lakóépület osztott használatát lehetetlenné tenné.

A többlethasználati díj iránti felperesi igényt a másodfokú bíróság ugyanakkor alaposnak ítélte, e tekintetben tehát az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, figyelemmel a Ptk. 141. §-ának (1) bekezdésére és a 99. §-ban foglaltakra. A felperes elköltözését követően ugyanis az alperes a perbeli lakóépület lakóelőterében lévő ajtót lezárta és ahhoz a felperesnek kulcsot – kifejezett kérésére ellenére – nem biztosított, ezzel lehetetlenné tette a felperesnek a lakásba történő bejutását. Így a felperes a tulajdonosi lakáshasználati jogát az alperesnek felróható okból nem tudta gyakorolni, ami a tulajdoni arányának megfelelő többlethasználati díj iránti igényét megalapozza.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben az Á. utónevű gyermeke javára megállapított tartásdíj fizetési kötelezettségére vonatkozó ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezését, N. és B. tekintetében a gyermektartásdíj fizetési kötelezettségének 20.000-20.000 forintra történő leszállítását kérte 2006. december 1-től kezdődően és ennek megfelelően a hátralékos gyermektartásdíj mértékének 100.000 forintra történő leszállítását. A többlethasználati díj fizetési kötelezettségét megállapító ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezését és a megállapított 7250.000 forintos hátralékos többlethasználati díjra vonatkozó ítéleti rendelkezésnek ugyancsak hatályon kívül helyezését kérte. Amennyiben a Legfelsőbb Bíróság e felülvizsgálati kérelmének nem adna helyt, úgy a többlethasználati díj mértékét 2006. december 1-től kezdődően havi 10.000 forintra kérte leszállítani. Kérte továbbá az elsőfokú ítélet 5. oldala negyedik bekezdésének hatályon kívül helyezését, illetve a felperes felülvizsgálati perköltség megfizetésére történő kötelezését, valamint az első és másodfokú perköltség leszállítását, jogszabálysértésre történő hivatkozással.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Álláspontja szerint az Á. utónevű gyermek a tartásra nem érdemtelen, az, hogy az apa és leánya kapcsolata nem zavartalan, az alperes magatartására vezethető vissza, akinek magas nyugdíja lehetővé teszi, hogy a tartásra szoruló továbbtanuló nagykorú gyermekét támogassa.

N. és B. esetében a bíróság a gyermekek szükségleteinek

feltárásával és az alperes teljesítőképeségnek vizsgálatával határozta meg a tartásdíj mértékét.

A többlethasználati díjra vonatkozó felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben a felperes arra utalt, hogy az alperes maga ismerte be a másodfokú eljárás során, hogy nem teszi lehetővé a felperes részére a lakásba történő bejutást. A PK 279. számú állásfoglalás II. pontja értelmében használati díj a birtoklási és használati jogától megfosztott volt házastárs hasznosítási jogán alapuló időszakos pénzbeli kiegyenlítés, amely őt tulajdonjogának fennállása alatt folyamatosan illeti meg. Több legfelsőbb bírósági eseti döntés is megerősíti, hogy jár a lakást elhagyó házastársnak a többlethasználati díj, ha a bennmaradó házastárs összeférhetetlen magatartásával vagy más módon, pl. zárcserével lehetetlenné teszi számára a közös használatot.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

1. Az alperes felülvizsgálati kérelme szerint Á. utónevű nagykorú gyermeke a tartásra nem szorul rá, mivel havi 23.800 forint rendszeres szociális támogatásban részesül, és a tartásra egyébként is érdemtelen, nem tartja az apjával a kapcsolatot. A perben eljáró bíróságok a Csjt. 60. § (2)-(3) bekezdésének megsértésével kötelezték az alperest rokontartás fizetésére.

A tartásdíj fizetése az alperes megélhetését is veszélyeztetné, mivel a gyermektartásdíj teljesítése után a havi nyugdíja csak a rezsiköltség fedezésére elegendő. A nyugdíj mellett pedig munkát vállalni nem tud, munkaképessége 20%-át elvesztette, jelenleg is orvosi kezelés alatt áll.

- A Csjt. 60. §-ának (1) bekezdése értelmében a rokonaival szemben az jogosult tartásra, aki magát eltartani nem tudja és akinek tartásra kötelezhető házastársa nincs. A Csjt. 60. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy tartásra a munkaképes leszármazó is jogosult, ha erre szükséges tanulmányai folytatása érdekében rászorul, ugyanakkor a Csjt. 60. §-ának (3) bekezdése szerint nem jogosult tartásra a nagykorú, ha magatartása miatt arra érdemtelenné vált.

A tanulmányait folytató nagykorú gyermek tartása esetén figyelembe veendő szempontokat a XXIX. PED részletezi, mely az érdemtelenséggel összefüggésben kimondja, hogy a nagykorú gyermektől fokozottabban elvárható, hogy a tartásdíjat fizető szülőjével szemben ne csak követelést támasszon, hanem a tartás alapjául szolgáló családi kapcsolatnak megfelelő magatartást tanúsítson, mert e tekintetben már van olyan belátása, amellyel magatartásának helyes vagy helytelen voltát és annak jogkövetkezményeit kellően értékelni tudja. A törvényen alapuló

tartásra ezért nem méltó az a továbbtanuló nagykorú gyermek, aki neki felróhatóan a szülőjével szemben súlyosan kifogásolható magatartást tanúsít. Ezzel összefüggésben azonban gondosan vizsgálni kell azt, hogy a magatartást milyen ok és körülmény váltotta ki, különösen azt, hogy nem a kötelezett magatartása idézte-e elő.

A perben bizonyítást nyert, hogy Á. életpályára felkészítő szükséges tanulmányokat folytat, s havi 23.800 forint szociális támogatásban részesül, ez korántsem elegendő a megélhetéséhez, melyhez a szüleinek is hozzá kell járulniuk, teljesítőképességük arányában. A jogerős ítélet szerinti havi 15.000 forintos tartáskiegyesítés nem eltúlzott mértékű, annak megfizetésére az alperes a 200.000 forintot meghaladó nyugdíjából megélhetése veszélyeztetése nélkül képes.

Az első- és a másodfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre is, hogy felek továbbtanuló nagykorú gyermekének tartásra való érdemtelensége nem volt megállapítható, az alperes nem bizonyította, hogy lánya vele szemben súlyosan felróható, kifogásolható magatartást tanúsított.

Bár az apa-leánya kapcsolat távolról sem optimális, azonban ennek oka elsődlegesen nem Á. személyében keresendő, hanem alapvetően az alperes felperes és gyermekei elköltözését megelőző agresszív, kötekedő magatartásának. Ennek okszerű következménye, hogy az elköltözést követően egy ideig Á. nem kívánt édesapjával találkozni, hiszen - meg nem cáfolt előadása szerint - az esetenkénti kapcsolattartások során is gyakran vitát provokált az alperes. A későbbiekben a szülő-gyermek kapcsolat alapvetően normalizálódott, az alperes által vezetett feljegyzésekből is kitűnően számos esetben került sor az Á.-val való találkozásra és nem csak az ünnepek alkalmával. Az, hogy a kapcsolattartásra nem olyan gyakran kerül sor, mint azt az alperes szeretné, arra is visszavezethető, hogy az immár felnőtt korú Á. esetében nem várható el olyan rendszerességű kapcsolattartás az egyéb elfoglaltságaira tekintettel, mint egy kiskorú gyermek esetében.

Az eset összes körülményét mérlegelve a perben eljáró bíróságok ezért helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy az Á. által tanúsított magatartás - az előzményekre, körülményekre tekintettel - nem minősíthető olyannak, ami az érdemtelenség megállapításának jogkövetkezményeit vonhatná maga után (BH 1995/647.).

2. Az alperes a N. és a B. utónevű gyermekei tartására megállapított összeg gyermekenkénti 20.000 forintra történő leszállítására vonatkozó felülvizsgálati kérelmével kapcsolatban előadta, hogy a bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy N. 2009. május

29-én betöltötte a 18. életévét, nagykorúvá vált, ettől az időponttól kezdődően az alperes nem köteles eltartani saját szükséges tartása rovására. Ennek ellenére havi 20.000 forint tartásdíj fizetését vállalja.

Ezen túlmenően a bíróság megsértette a Csjt. végrehajtásáról rendelkező 4/1987. (VI.14.) IM rendelet (Csjtr.) 10. §-ának (4) bekezdésében foglaltakat, mely szerint a tartásdíjat általában a keresetlevél beadását megelőző egy évi jövedelem alapján kell meghatározni. Az elsőfokú bíróság pedig - jogellenesen - a 2007. január 18-i keresetlevél alapján nem a 2006. évi, hanem a 2007. évi nyugdíj szerint határozta meg a tartásdíj mértékét, B. és N. esetén azonos összegben, noha az általános iskolás B. tényleges szükségletei nyilvánvalóan kisebbek mint a főiskolás Nikolettáé. Az alperesi felülvizsgálati kérelemnek megfelelően szükséges csökkenteni a tartásdíjhátralék összegét is.

- A másodfokú eljárás során, melyben a bíróság 2010. január 14-én hozta meg jogerős ítéletét, az alperes nem hivatkozott arra, hogy N. utónevű gyermeke 2009. május 29-én betöltötte a 18. életévét és ezért az alperes - elvben - nem lenne őt köteles tartani ettől az időponttól kezdődően.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése ugyanakkor úgy rendelkezik, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálatát csak a korábban eljárt bíróságok jogszabálysértésére hivatkozva lehet kérni, tehát a jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH 1995/3/163.).

Tévedett az alperes akkor is, amikor a Csjtr. 10. §-ának (2) bekezdésére hivatkozva azt állította, hogy a perben eljárt bíróságok jogszabályt sértettek, amikor az alperes 2007. évi nyugdíja alapján határozták meg a tartásdíj összegét. A hivatkozott jogszabályhely szerint ugyanis tartásdíj alapjának megállapításának a bíróságnak általában a keresetlevél beadását megelőző egy évi összes jövedelemre kell figyelemmel lennie. Ez a rendelkezés tehát nem teszi kötelezővé azt, hogy a bíróság az alperes által hivatkozottak szerint járjon el. A Csjtr. rendelkezése elsősorban akkor irányadó, ha a tartásra kötelezett jövedelme egy adott időszakban havonta vagy esetleg szezonról függően jelentősen ingadozik. Jelen esetben azonban nem erről van szó, a felperes havi nyugdíj járandóságában 2007. elején tartós jellegű pozitív változás következett be, amit a bíróságnak a tartásdíj meghatározása során figyelembe kellett vennie.

A gyermektartásdíj mértékével összefüggésben helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy a gyermekenkénti 35.000-35.000 forint alapösszegű tartásdíj nem eltúlzott mértékű, az a gyermekek indokolt szükségleteihez és az alperes teljesítőképességéhez

igazodik.

A felülvizsgálati kérelmében az alperes azt is kifogásolta, hogy a bíróság azonos összegű tartásdíjat állapított meg az általános iskolás B. és a főiskolás N. tekintetében, azonban az alperes maga is azonos mértékű, 20.000-20.000 forint összegű tartásdíjat kért meghatározni felülvizsgálati kérelmében. A 35.000 forint gyermektartásdíj egyébként sem általános iskolás, sem főiskolás gyermek esetében nem eltúlzott mértékű.

Tekintettel arra, hogy az első-, illetve másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül döntött a gyermektartásdíj mértékéről, a gyermektartásdíj hátralék összegét sem kellett, illetve lehetett - értelemszerűen - módosítani a felülvizsgálati kérelemnek megfelelően.

3. Az alperes felülvizsgálati kérelme szerint törvényellenes a többlethasználati díjra vonatkozó ítéleti rendelkezése is. A tulajdonos ugyanis elsődlegesen az ingatlan birtoklására és használatára jogosult, pénzbeli térítést csak akkor igényelhet, ha a használatra nincs módja, vagy tulajdonostársa attól jogellenesen elzárja. A felperes ugyanakkor - a peradatokból megállapíthatóan - az ingatlanból kényszerítő ok nélkül, önként távozott, a visszatérés szándéka nélkül. Az alperes mindvégig kérte, hogy költözzön vissza. A fentiekkel összefüggésben nincsen jelentősége annak, hogy az alperes az ajtót lezárta és ahhoz a felperesnek kulcsot nem biztosított, különös tekintettel arra, hogy a felperes az ingatlanba nem kívánt visszaköltözni. Az alperes egyébként az ingatlannak csak 1/2 részét használja tulajdoni hányadához igazodóan, és egyedül viseli a rezsiköltségeket. A felperesnek többlethasználati díjat és hátralékot megállapító ítéleti rendelkezése ezért jogszabálysértő.

- A Ptk. 99. §-a szerint a tulajdonos jogosult a dologt használni, és a dologból folyó hasznokat szedni. A Ptk. 141. §-a értelmében a dolog hasznai a tulajdonostársakat tulajdoni hányaduk arányában illetik meg. Ilyen arányban terheli őket a dolog fenntartásával járó és a dologgal kapcsolatos egyéb kiadások, a közös tulajdoni viszonyból eredő kötelezettségek és a ugyanilyen arányban viselik a dologban beállt kárt is.

A bírói gyakorlat értelmében a tulajdonostárs elsősorban az ingatlan birtoklására és használatára jogosult a fentiek szerint. Többlethasználati díjra csak akkor tarthat igényt, ha a dolog használatára a bíróság ítélete a tulajdonostársak megállapodása alapján nem jogosult, vagy ha a bennmaradó házastárs összeférhetetlen magatartásával vagy más módon lehetetlenné teszi részére a közös használatot. Nem járt többlethasználati díj annak a házastársnak, aki a lakáshasználati jogával önként hagyott fel és

az ingatlan terheit nem viseli.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal szemben helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy a felperesnek - aki a közös lakást az alperes összeférhetetlen magatartása, az általa provokált viták, és veszekedések miatt hagyta el - a Ptk. idézett rendelkezéseivel összhangban jogosult a többlethasználati díjra, mivel elköltözését követően az alperes a perbeli lakóépület lakóelőterében lévő ajtót lezárta és ehhez számára - kifejezett kérése ellenére - kulcsot nem biztosított, lehetetlenné téve ezzel a lakásba történő bejutását. A felperes tehát tulajdonosi jogát az alperesnek felróható okból nem tudta gyakorolni, ami a tulajdoni arányának megfelelő többlethasználati díj iránti igényét megalapozta.

Az alperes a lakás felperes előli lezárását maga is elismerte, csupán arra hivatkozott a felülvizsgálati kérelmében, hogy a felperes a visszatérés szándéka nélkül költözött el és nem kívánt életvitelszerűen a volt közös lakásban tartózkodni. A Ptk. idézett rendelkezései szerint azonban a tulajdonosi jogosítványhoz fűződő jogok megghiúsulása folytán a többlethasználati díj nem csak abban az esetben jár, ha a tulajdonostárs végleges szándékkal, állandó jelleggel kíván visszatérni a közös lakásba és ebben akadályozza őt meg a másik tulajdonostárs, hanem - általános jelleggel - abban az esetben, ha használati jogát a másik fél megghiúsítja, bármilyen céllal kíván is bejutni az ingatlanba, függetlenül annak gyakoriságától is. A lakás belső szobáit megközelítő ajtó lezárásával az alperes a felperes részére a használat gyakorlását megakadályozta, ezért a felperest a lakásból való elköltözésének időpontjából megilleti a többlethasználati díj (LB Pfv.II.20.337/1994., CDT 261.).

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében arra az esetre, amennyiben a Legfelsőbb Bíróság a felperes többlethasználati díj iránti igényét jogosan ítélné, annak mértékét havi 10.000 forintban kérte meghatározni. Nem jelölte meg azonban, hogy milyen számítási módszerrel, milyen adatok alapján jelölte meg ezt az összeget, különös tekintettel arra, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő a teljes ingatlan használati díját havi 80.000 forintban határozta meg, és erre tekintettel indokolt volt az a bírói döntés, mely szerint a felperes által igényelt havi 25.000 forint összegű többlethasználati díj mértéke nem eltúlzott. Erre tekintettel az alperes felülvizsgálati kérelme e vonatkozásban sem volt alapos.

4. Az elsőfokú ítélet 5. oldalának negyedik bekezdése szerint a felek házastársi kapcsolata „2006. év folyamán kezdett megromlani, amikor az alperes nyugdíjba vonult. Ebben az időszakban már napi szinten fogyasztott alkoholt. Alkoholos állapotban családjával, gyermekeivel szemben kötekedővé vált, ennek következtében egyre

gyakoribbá váltak a hangos veszekedések".

Az alperes szerint ez az ítéleti tényállás megalapozatlan, azt alapvetően csak a felperes közvetlen hozzátartozói támasztották alá, elfogult tanúvallomásukban. Ha az alperes italozó, agresszív magatartást tanúsított volna, a három gyerek nem lett volna kitűnő tanuló és a másodfokú bíróság ítéletével nem osztotta volna meg a D. utcai ingatlan használatát. Erre tekintettel az alperes az elsőfokú ítélet 5. oldala negyedik bekezdésében foglaltak hatályon kívül helyezését kérte.

- Az elsőfokú bíróság a hivatkozott ítéleti tényállást a bizonyítékok okszerű, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével állapította meg. Azt, hogy az alperes a 2006-os év folyamán fokozódó mértékben fogyasztott alkoholt és alkoholos állapotban a családtagjaival szemben kötekedővé vált, nem csak a felperes testvéreinek, illetve a felek nagykorú lányának tanúvallomása támasztotta alá, hanem több érdektelen tanú nyilatkozata is, így K. Cs., aki két alkalommal intézkedett rendőrként a felek ügyében és az alperest mindkét esetben ittas állapotban találta, továbbá G. Iné szomszédé, akinek a felperes többször panaszkodott férje italozására. Egy alkalommal a tanú lánya átment a szomszédba, mert hangosan szólt a rádió, amikor visszatért azt közölte édesanyjával, hogy „S. most sem volt józan”. A perben kirendelt pszichológus szakértő, G. G. pedig szakértői véleményében megállapította, hogy az alperes „nevelési stílusa autokrata, projektív tesztjében az alkoholizmus diagnosztikai skálája jelzett, ami azt valószínűsíti, hogy feszültségét alkohollal oldhatja.”

A fentiekre tekintettel nem volt jogszabályi lehetőség az elsőfokú ítélet indokolása alperes által kifogásolt részének hatályon kívül helyezésére, mivel az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a bizonyítékok egyértelműen alátámasztották.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A perköltségre vonatkozó rendelkezés a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésén alapul.

A Legfelsőbb Bíróság hivatalból észlelte, hogy az alperes a felülvizsgálati kérelmén 87.840 forint illeték helyett 159.168 forint illetéket rótt le (a Pp. 24. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a felülvizsgálattal támadott tartási követelés egy évi mértéke, illetve a c) pontja szerint a többlethasználati díjnak ugyancsak az egy évi értéke után kellett volna csak illetéket fizetnie), ezért az It. 80. §-ának (1) bekezdésének f) pontja

alapján feljogosította az alperest a különbözetként jelentkező
71.328 forint többlet illeték visszaigénylésére.

Budapest, 2011. február 1.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró.

A kiadmány hiteléül: tisztviselő